

Anna Płusa

Sieć współpracy i samokształcenia
przestrzenią rozwijania
kompetencji informatycznych
w obszarze edukacji
czytelniczej i medialnej

Część II

Tekst: **Anna Płusa**

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM”
w Częstochowie.

Konsultacja merytoryczna:

Katarzyna Leśniewska

Redakcja i korekta:

Anna Wawryszuk

Projekt okładki:

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład:

Anna Wawryszuk

Warszawa 2018

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 345 37 00

www.ore.edu.pl

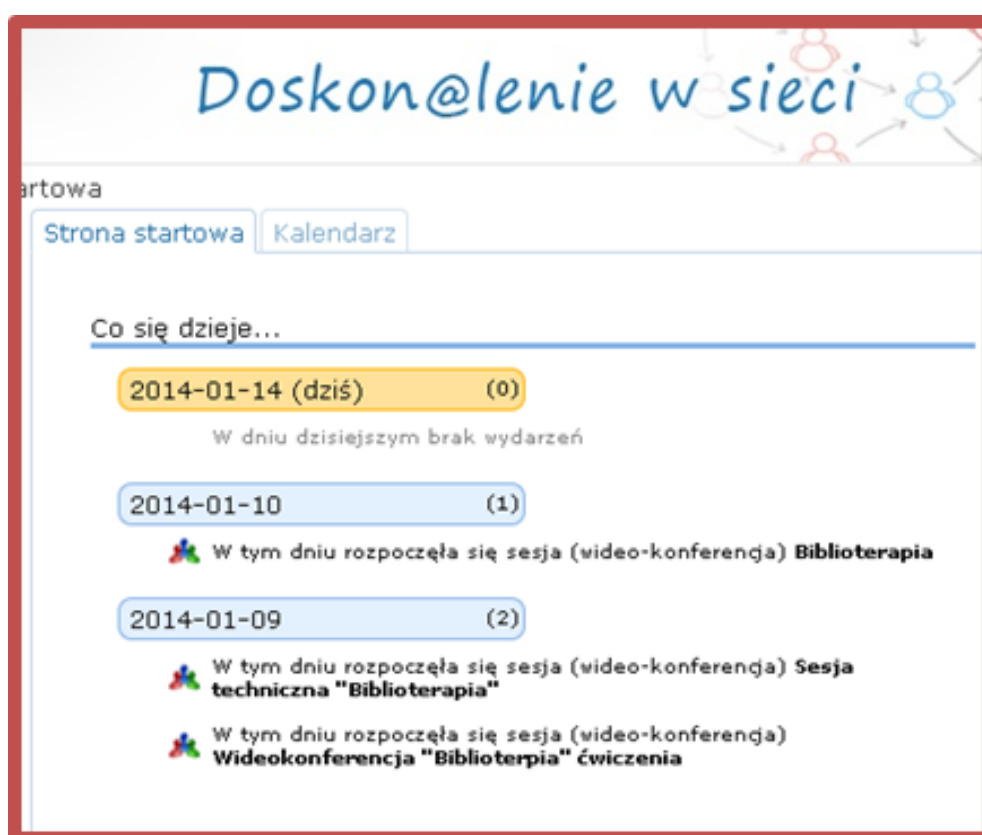
Spis treści

Wideokonferencja w pracy sieci	4
Technologie w pracy eksperta.....	6
Technologie w pracy uczestników sieci.....	7
Podsumowanie i ocena pracy sieci.....	10
Wnioski	12
Podsumowanie	13

Wideokonferencja w pracy sieci

Doskonalenie zawodowe nauczycieli prowadzone za pośrednictwem wideokonferencji należy do nowatorskich form wspomagania. Łączy ono zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz możliwości, jakie daje internet.

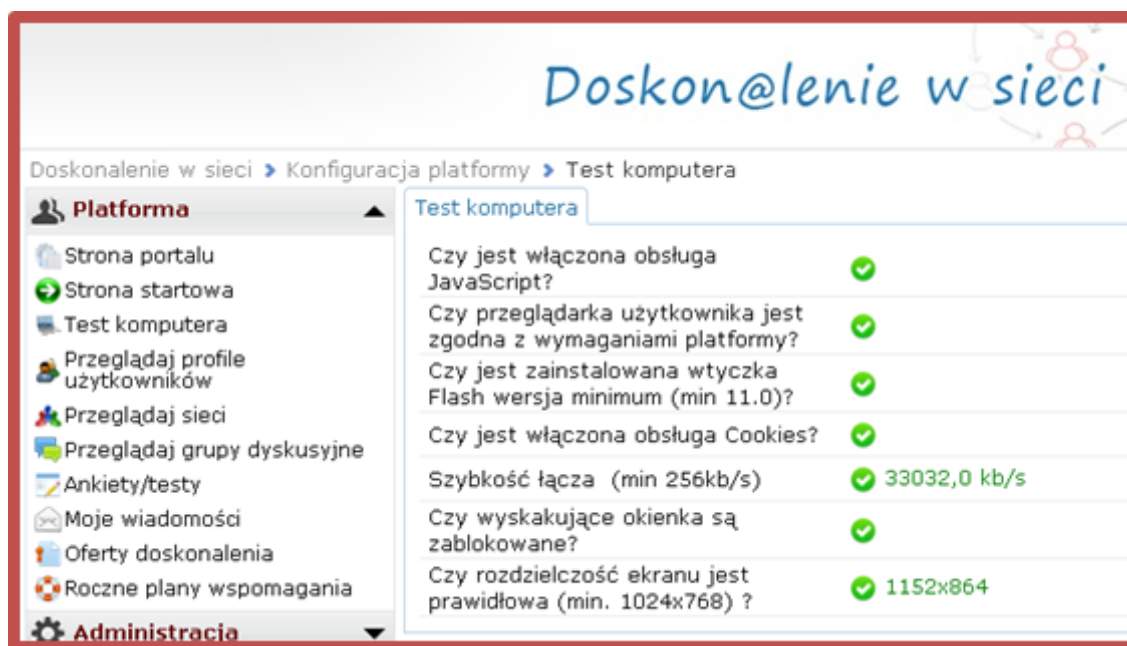
Komunikacja między użytkownikami opisywanej sieci odbywała się m.in. właśnie przez wideokonferencje. Do sesji video mogli dołączyć jedynie zarejestrowani i zalogowani użytkownicy sieci. Po dodaniu przez administratora nowego spotkania użytkownik zostaje o tym poinformowany. Na wykorzystywanej przez nas platformie można archiwizować także informacje o sesjach już zamkniętych.

Na platformie oprócz narzędzi do przeprowadzenia wideokonferencji z udziałem eksperta znajduje się panel dyskusyjny. Dla uczestników sieci ekspert Katarzyna Kucharzewska przeprowadziła dwie wideokonferencje: „Biblioterapia” i „Metody i formy pracy biblioterapeutycznej”.

Tematem wystąpienia eksperta było zastosowanie biblioterapii w pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Podczas wystąpienia omówione zostały m.in. metodyka pracy na zajęciach biblioterapeutycznych, techniki i środki biblioterapeutyczne, podręczny warsztat biblioterapeuty, narzędzia diagnostyczne oraz przykładowa literatura do wykorzystania na zajęciach z dziećmi i młodzieżą.

Jednym z istotnych kryteriów dla prawidłowego działania wirtualnej komunikacji między uczestnikami było sprawdzenie warunków technicznych swojego komputera. Służy temu zakładka lewego panelu platformy – *Test komputera*. Odpowiednie oznaczenie graficzne pozwala użytkownikom w prosty sposób określić kompatybilność parametrów technicznych swoich urządzeń z wymogami platformy Doskon@lenie w sieci. Najczęstszą przyczyną nieprawidłowego działania sesji wideo była blokada wyskakujących okienek oraz brak wtyczki Flash w wersji minimum 11.0. Czasami zawodziła rozdzielczość ekranu i niewystarczająca szybkość łącza internetowego.

Po przyłączeniu się uczestnika do sesji na ekranie otwiera się widok białej tablicy, z bogatą paletą możliwości. Pozwala ona na interaktywną komunikację dwóch lub więcej osób i korzystanie ze wspólnej przestrzeni, gdzie można wyświetlać i omawiać prezentacje, schematy, slajdy itp. Korzystając z tego narzędzia, użytkownicy mogą rysować, wycinać, kopiować lub wklejać elementy graficzne, a wszystkie te zmiany są widoczne w tym samym czasie we wspólnym pliku. Administrator zdalnie kontroluje udostępniany ekran, a także nadaje użytkownikom zindywidualizowane uprawnienia, np. możliwość moderowania danej sesji. Użytkownicy mogą korzystać z przekazu audio i wideo. Opis wszystkich działań pojawia się na ekranie po najechaniu myszką na ikonę narzędzia. Każdą zaimplementowaną na platformie prezentację można udostępniać w postaci pliku PDF na białej tablicy, umożliwiając pozostałym użytkownikom śledzenie materiału omawianego podczas wystąpienia.

Po wideokonferencji uczestnicy dzielili się swoimi doświadczeniami z zakresu praktyki biblioterapeutycznej. W ramach współpracy razem utworzyli wykaz literatury wykorzystywanej na zajęciach biblioterapeutycznych oparty na diagnozie problemów dziecka.

Natomiast praktyczne zastosowanie metod i form pracy biblioterapeutycznej nauczyciele bibliotekarze obserwowali podczas dwóch lekcji otwartych zorganizowanych w PBP RODN „WOM” w Częstochowie oraz w Zespole Szkół w Koszęcinie. Lekcja „Samoluba nikt nie lubi” z wykorzystaniem tekstu bajki psychoedukacyjnej *Bajka o tym, jak motylek Tomek nauczył się dzielić* została przeprowadzona dla dzieci sześciolletnich ze Szkoły Podstawowej Sióstr Zmartwychwstanek w Częstochowie. Natomiast zajęcia „Marzenia do spełnienia” odbyły się w klasach gimnazjalnych Zespołu Szkół w Koszęcinie. Obie lekcje zostały omówione i opatrzone komentarzem metodycznym eksperta.

Technologie w pracy eksperta

Obok form pracy opartych na samodzielnej aktywności uczestników w sieci współistniały formy zakładające zatrudnienie zewnętrznych ekspertów. Technologie były tutaj wykorzystywane zarówno w pracy online, jak i podczas spotkań stacjonarnych. Wszystkie spotkania miały charakter warsztatowy i wspierały współdziałania nauczycieli przy wypracowywaniu i wdrażaniu nowych rozwiązań.

Praca współczesnego eksperta jest związana z używaniem urządzeń mobilnych, które są narzędziem pomocnym w efektywnym przekazywaniu wiedzy. Obecnie każdy ekspert w danej dziedzinie jest równocześnie ekspertem w zakresie obsługi tablicy interaktywnej, tabletu, smartfona czy szerokiego wachlarza programów komputerowych oraz aplikacji internetowych.

Eksperci w trakcie pracy w sieci korzystali z platformy [Dokształcanie w sieci](#). Dzięki organizowanym przez nich videokonferencjom osoby uczestniczące w pracach sieci mogły online wysłuchać wykładu oraz zadać pytanie na czacie bez wychodzenia z domu.

Technologie w pracy uczestników sieci

Z zagadnieniem kształcenia kompetencji informatycznych nierozzerwalnie związane jest wykorzystywanie e-zasobów, które w istotny sposób wpływają na jakość tworzonych materiałów dydaktycznych nauczyciela. Ważna jest więc odpowiedzialność prawna za ich dalsze rozpowszechnianie. Tematyka sieci określana jako m.in. wykorzystanie TIK w edukacji czytelniczej i medialnej przyniosła potrzebę zorganizowania pierwszego merytorycznego spotkania nt. „Opracowanie materiałów edukacyjnych z uwzględnieniem przepisów prawa autorskiego i licencji Creative Commons”. Podczas warsztatów uczestnicy poznali bogatą bazę otwartych zasobów edukacyjnych (OZE) do wykorzystania w edukacji czytelniczej i medialnej. Możemy

mówić o w pełni otwartym dostępie do tych źródeł dzięki objęciu ich wolnymi licencjami lub przeniesieniu do domeny publicznej i udostępnieniu za pomocą dowolnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Jest to bogata baza tekstowa (Wikipedia, Polona, Wolne Lektury), graficzna (Flickr, Pixabay), muzyczna (Jamendo, MusOpen) oraz filmowa (YouTube, Vimeo).

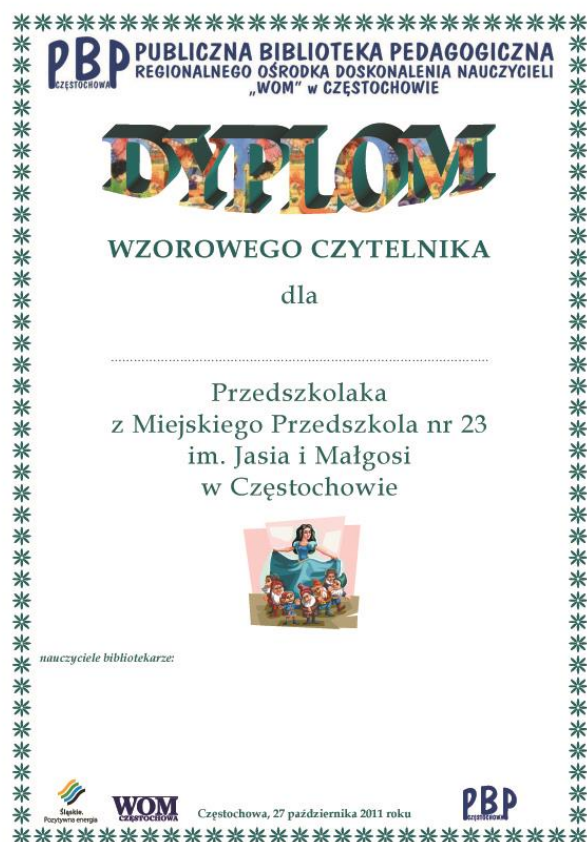

Uczestnicy poznali przykłady zastosowania oprogramowania tablicy interaktywnej udostępnianego w ramach otwartych zasobów edukacyjnych ([OpenSancore](#)) oraz aplikacji online do tworzenia interaktywnych materiałów dydaktycznych: [Learning Apps](#), [Kahoot!](#) czy [JigsawPlanet](#). Funkcjonalności tych serwisów umożliwiają pracę z samodzielnie opracowanymi ćwiczeniami, krzyżówkami, testami i wieloma innymi zadaniami interaktywnymi, które zostały przygotowane przez uczestników podczas spotkania i następnie udostępnione na platformie Doskonałenie w sieci.

W ramach pracy sieci odbyły się także dwuczęściowe warsztaty „Tworzenie materiałów promocyjnych z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej i prezentacji w programie Prezi” kształtujące kompetencje informatyczne uczestników z zakresu tworzenia materiałów promocyjnych.

Pierwsza ich część dotyczyła tworzenia materiałów promocyjnych obszaru edukacji czytelniczej i medialnej z wykorzystaniem TIK. Podczas spotkania uczestnicy kształcili kompetencje informatyczne z zakresu obsługi programu Picture Manager oraz narzędzi dostępnych w programie Word pakietu MS Office. Korzystając z tych programów, stworzyli logo, wizytówkę, papier firmowy biblioteki szkolnej, w której pracują. Uczestnicy rozwijali również umiejętno-

ści z zakresu TIK w obszarze edycji i obróbki zdjęć. Efektem wieńczącym pracę uczestników na tym warsztacie były graficzne szablony dyplomów konkursu czytelniczego.

Podczas drugiego spotkania nauczyciele poznali zasady tworzenia multimedialnych prezentacji promocyjnych i edukacyjnych na platformie Prezi. Każdy uczestnik szkolenia założył konto w serwisie. Nauczył się nim zarządzać oraz tworzyć ciekawe „prezitacje”, wykorzystując do tego dostępne szablony. Po stworzeniu prezentacji zapisywał ją, udostępniał oraz prezentował online lub offline. W czasie warsztatów powstały interesujące prezentacje promujące bibliotekę oraz edukację czytelniczą i medialną. Uczestnicy szkolenia wymieniali się również swoimi pracami i edytowali je nawzajem. Materiały zostały umieszczone na platformie Doskonalenie w sieci.

Kolejne warsztaty kształcące kompetencje informatyczne uczestników to spotkanie nt. „Narzędzia mobilne stosowane w edukacji czytelniczej i medialnej”. Podczas tych warsztatów nauczyciele bibliotekarze zapoznali się z możliwościami wykorzystania urządzeń mobilnych w pracy dydaktycznej. Korzystając z tabletów oraz smartfonów, zaznajomili się z ustawieniami i konfiguracjami tych urządzeń. W czasie szkolenia uczestnicy wyszukiwali informacje w edukacyjnych zasobach internetowych oraz korzystali ze znanych portali i bibliotek cyfrowych.

Zadaniem nauczycieli było także wyszukiwanie e-booków oraz audiobooków przydatnych w organizacji zajęć edukacyjnych. Uczestnicy poznali zastosowanie tabletów w wykonywaniu zdjęć, filmowaniu oraz udostępnianiu materiałów audio online. Przetestowali funkcje wirtualnego dysku oraz pracy w chmurze, tworząc dokumenty, edytując i udostępniając je. Na koniec spotkania nauczyciele wyszukali w sieci, a następnie zainstalowali programy edukacyjne stosowane w pracy z uczniami na każdym etapie kształcenia.

Podsumowanie i ocena pracy sieci

Spotkanie podsumowujące działalność sieci współpracy nauczycieli bibliotekarzy odbyło się po dziesięciu miesiącach wspólnych działań. W czasie jego trwania dokonałam analizy działalności sieci w roku szkolnym 2013/2014 poprzez przypomnienie najważniejszych form współpracy. Omówiłam wybrane problemy organizacyjne i techniczne, z którymi spotkali się koordynatorzy oraz uczestnicy.

Nauczyciele obejrzeli fotokronikę spotkań szkoleniowych oraz działań promujących działalność sieci w różnych portalach i serwisach internetowych. Na koniec spotkania nauczyciele bibliotekarze sprecyzowali zakresy tematyczne sieci współpracy i samokształcenia oraz czasu jej trwania, w których chcieliby pracować w przyszłym roku. Otrzymali zaświadczenia z rocznej pracy w ramach sieci współpracy i samokształcenia.

Po zrealizowaniu wszystkich działań poprosiłam uczestników sieci o wypełnienie anonimowej ankiety ewaluacyjnej badającej satysfakcję uczestników zajęć w sieci współpracy i samokształcenia. Ankieta składała się z 17 pytań, w tym z czterech otwartych. Wszystkie aspekty funkcjonowania sieci oceniane były w skali od 1 do 5. Prosiłam o ocenę m.in. realizacji celów pracy sieci, użyteczności omawianych treści i zagadnień, różnorodności wykorzystanych materiałów, profesjonalizmu ekspertów, sposobu organizacji sieci, dbania o przepływ informacji i komunikację w grupie. Wszystkie aspekty zostały ocenione bardzo wysoko 4,5–4,9.

Ankieta ewaluacyjna badająca satysfakcję uczestników z udziału w sieci współpracy i samokształcenia

Szanowni Państwo,
prosimy o wypełnienie anonimowej ankiety podsumowującej Państwa udział w ogólnopolskiej sieci współpracy i samokształcenia.
Prosimy o zaznaczenie wybranej oceny od 1 do 5, gdzie 5 jest najwyższą wartością, a 1 wartością najniższą.
Państwa opinie pomogą udoskonalić pracę sieci w przyszłości.

***Wymagane**

Realizacja celów pracy sieci: *

1 2 3 4 5

● ● ● ● ●

Użyteczność omawianych treści i zagadnień: *

1 2 3 4 5

● ● ● ● ●

Organizacja pracy sieci: *

1 2 3 4 5

● ● ● ● ●

Dopasowanie metod pracy do specyfiki sieci: *

1 2 3 4 5

Poprosiłam również nauczycieli bibliotekarzy o deklarację udziału w pracach sieci, które będą realizowane przez PBP RODN „WOM” w Częstochowie w roku szkolnym 2014/2015. Wyniki były następujące: 28 respondentów odpowiedziało TAK, 11 – NIE WIEM, nie było ani jednej

odpowiedzi – NIE. Uczestnicy sieci mieli również możliwość wypowiedzenia się na temat czasu trwania prac sieci: 17 osób wybrało okres trzech miesięcy, 15 – cały rok szkolny, 4 osoby – sześć miesięcy.

Szczególnie istotne dla badanego tematu były odpowiedzi uczestników udzielane w pytaniach otwartych, dotyczących słabych i mocnych stron pracy sieci oraz określenia zakresu tematycznego sieci, w której chcieliby pracować w przyszłym roku szkolnym.

Do mocnych stron nauczyciele bibliotekarze zaliczyli m.in. poznanie nowych form i metod pracy, wysoką jakość merytoryczną spotkań, możliwość współpracy z innymi bibliotekarzami poprzez wymianę doświadczeń, udział w lekcjach otwartych oraz profesjonalizm ekspertów.

Do słabych stron m.in. zbyt długi czas trwania, trudności techniczne związane z obsługą platformy, czas organizacji wideokonferencji.

Istotną dla oceny pracy sieci były też odpowiedzi dotyczące zagadnienia: „Proszę wymienić największą wartość, jaką miał dla Pani/Pana udział w pracach sieci współpracy i samokształcenia”. Oto przykładowe odpowiedzi:

- „Miałam możliwość wymiany własnych doświadczeń i zdobycia nowych umiejętności z zakresu TIK”.
- „Poznanie zasad biblioterapii oraz nowych możliwości korzystania z internetu”.
- „Uczestnictwo w zajęciach otwartych”.
- „Możliwość współpracy z innymi bibliotekarzami”.

Analiza wyników ankiety pozwoliła również na wstępne określenie zakresu tematycznego sieci współpracy i samokształcenia w roku szkolnym 2014/2015. Respondenci zaproponowali m.in. następujące tematy:

- Tworzenie strony internetowej biblioteki;
- Portale społecznościowe w promocji biblioteki;
- Dokumentowanie projektów edukacyjnych za pomocą filmów;
- Otwarte zasoby edukacyjne w pracy nauczyciela.

Wnioski

Po rocznej pracy na podstawie obserwacji działań sieci, rozmów z jej uczestnikami oraz analizy wyników ankiety ewaluacyjnej badającej satysfakcję uczestników z udziału w sieci sformułowałam następujące wnioski do dalszej pracy:

- Konieczność zorganizowania spotkania informacyjnego dotyczącego specyfiki pracy sieci współpracy i samokształcenia dla jej potencjalnych uczestników.
- Określenie czasu trwania pracy sieci podczas spotkania organizacyjnego.

- Omówienie wymogów technicznych dotyczących sprzętu komputerowego, wykorzystywanego przez uczestników podczas wideokonferencji (test komputera).
- Organizacja wideokonferencji w godzinach popołudniowych.
- Zawężenie zakresu tematycznego pracy sieci.

Podsumowanie

Z moich dotychczasowych doświadczeń wynika, że nauczyciele chętnie współpracują ze sobą w ramach tej formy doskonalenia zawodowego, jaką są sieci współpracy i samokształcenia. W trakcie działań sieci z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych jednocześnie rozwijają swoje kompetencje informatyczne. Odbywa się to najczęściej poprzez uczestnictwo zarówno w szkoleniach stacjonarnych, jak i w spotkaniach realizowanych metodą zdalną. Jedyną trudnością związaną z pracą w sieci internetowej wydaje się motywowanie uczestników do tej formy pracy – dla części z nich zupełnie nowatorskiej. Niemniej jednak w kształceniu kompetencji w obszarze edukacji czytelniczej i medialnej nieodzownym elementem tej metody podnoszenia kwalifikacji jest wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Tylko z TIK sieć współpracy będzie funkcjonować najefektywniej, przynosząc pełną realizację celów. Bibliotekarze z Częstochowy i regionu stanowią grupę nauczycieli chętnie współpracujących ze sobą. Ta forma doskonalenia jest metodą podnoszenia kwalifikacji, z której nauczyciele bibliotekarze chętnie i licznie korzystają nadal, kształcąc swoje kompetencje, nie tylko informatyczne.

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70
e-mail: sekretariat@ore.edu.pl

www.ore.edu.pl

